

Hvorfor er man redd hans meninger?

Fjørtoft har laget en serie bøker om Norge under den 2. verdenskrig, alle like velskrevet og med så mye kontroversielt stoff at våre "fag-historikere" reagerer med blasert arroganse, eller med sinne.

Ikke morsomt f.eks. å få vite at Aulabrannen som resulterte i arrestasjon og deportasjon av studenter, var en provokasjon fra våre egne - for å markere fronten. Ikke en tysk aksjon.

Mange er sikre på at Norges krig med våpen sluttet med den totale kapitulasjonen 10. juni 1940 - forutsatt at man skjønner hva man skriver under på. Hva skulle Norge slåss med når "samtlige stridskrefter" nedlegger våpnene? Krigen fortsatte fra London heter det. NS-juristen som ble tatt med til England og internert der under et Lofotenraid, saksøkte staten for erstatning for tort og sveie. Regjeringsadvokaten uttalte da (Aftenposten 4.6.56): De norske deltagerne, 52 mann med Martin Linge i spissen, var i engelske uniformer og utgjorde ingen norsk avdeling. (!)

Unødvendig å si at den tidligere NS-mannen tapte.

I en brevveksling mellom den britiske ambassadør og kong Haakon i begynnelsen av september 1946 takker ambassadøren på sitt lands vegne de norske borgere som frivillig deltok i de britiske styrker eller i sivilt krigsarbeid på britisk territorium. I sitt svarbrev 6.9.46 bruker kong Haakon samme betegnelse, "norske frivillige" om avdelingene.

Norges krig med våpen var offisielt slutt. Landet var okkupert og ikke lenger suverent. Skip i NORTRASHIP ble forsikret som ikke-krigførende.

Denne gang bruker Fjørtoft mye arbeid på å beskrive russisk etterretningstjeneste, betydning og katastrofe i Finnmark. Han må også ha drevet inngående studier av norske frontkjemperes innsats i øst; de har opplevd krig på det verste.

Herjingen av Finnmark er et hovedpunkt. Kan spøringer forestille seg hvordan livet var i Kirkenes og andre steder stadig utsatt for bombing av russiske fly?

En hensynsløs evakuering begynte samtidig med tyskernes "brente-jord"-taktikk. Fjørtoft sier at ingen fikk på samme måte som denne befolkninge føle krigen. Fra England ble evakueringen motarbeidet med paroler og løfter om hjelp, løfter som ikke kunne oppfylles. Utenriksminister Lie og Nygaardsvold var høyst uenige om hvor mye man skulle "mase" på engelskmennene. 14.2.44 laget oberst A.D.Dahl en oversikt over hva man måtte sette inn av styrker i Finnmark, for ikke å nevne hva man måtte skaffe av forsyninger til sivilbefolkningen - som for en stor del rømte unna tvangsevakueringen. Tragisk å se hvor nedvurdert innsatsen i Finnmark ble i det store SHAEF-spill. Omsider fikk man båt plass til et enslig norsk bergkompani (322 mann) uten kjøretøyer og tyngre utstyr. Sammen

-2-

med oberst A.D.Dahl militærmisjon, han representerte både staten og forsvaret, skulle dette markere Norges suverenitet over frigjorte områder. Avdelingen stod kommandomessig under Scottish Command til den ble underlagt den sovjetiske nordarmeen. Samarbeidet gikk jevnt bra. Litt kinkig ble tidvis forholdet mellom befolkningen og soldatene fra Skottland. Forbausende hvor lite orientert Londonregjeringen var om forholdene.

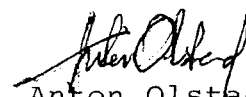
Gjennom krigsårene var innbyggerne i Sør-Varanger på 18000-20000 en minoritet i forhold til 90000-120000 tyske soldater, for en stor del innkvartert hos sivile. Venn og fiende kom hverandre, til dels bokstavelig nær inn på livet. [Skremmende at Nygaardsvoldregjeringens innflytelse og henvendelser var så u-prioritert. Mangelen på forespeilet hjelp til befolkning som trodde de ville bli hjulpet bare de ikke evakuerte var en stor belastning for Londonregjeringen. Finnmarkingene var i ytterste nød. Både oberst Dahl og avdelingene gjorde hva de kunne for å hjelpe. Fikk til dels forsyninger fra russerne. Situasjonen var nær kaotisk.

Bergkompaniet utførte meget krevende oppgaver. Hadde falne.

Fjørtoft trekker frem frontkjemperne som de som tapte krigen. Femti år etter frigjøringen burde det være mulig å se på dem med Fjørtoftøyne, som modige deltagere i noe som også er norsk krigshistorie.

Fjørtofts bok engasjerer og gir et bedre bilde av hendelsene enn "faghistorikere" liker å erkjenne. Anbefales spesielt for sin ærlighet og sine kunnskaper, greit og levende fremstilt.

Hamar, 2. april 1995

Anton Olstad oblt c phil.